

Stichting Urk in Oorlogstijd in 2013

De in 2007 opgerichte stichting Urk in Oorlogstijd heeft tot doel de Urker oorlogsgeschiedenis opnieuw onder de aandacht te brengen bij de Urker bevolking, en specifiek bij de jongeren. Vanuit de gedachte dat kennis van het verleden belangrijk is, poogt de stichting het 'grote' verhaal van de Tweede Wereldoorlog dichter bij huis te brengen door in te zoomen op de oorlogsgeschiedenis van het voormalige visserseiland Urk. De stichting houdt zich actief bezig met oral history. Getuigenissen van Urkers worden vastgelegd op video en bewaard voor het nageslacht. Ook in 2013 hebben weer veel activiteiten plaatsgevonden.

Tentoonstelling 'Ik zie het nog zo voor me'

Van 17 april tot eind mei was in de FlevoMeer Bibliotheek op Urk de tentoonstelling 'Ik zie het nog zo voor me' te bezoeken. Acht Urkers vertelden in deze tentoonstelling hun verhaal bij een voorwerp uit de oorlog. Sommige van de objecten kreeg de stichting in bruikleen, andere bevonden zich al in de stichtingscollectie. De tentoonstelling liet zien dat de herinnering aan de oorlog nog voortduurt, ook al speelden de gebeurtenissen zich langer dan zeventig jaar geleden af.

De tentoonstelling werd goed ontvangen, zowel door bezoekers als in de pers. Ook voor de geportretteerde Urkers betekende het veel hun persoonlijke herinneringen aan de oorlog te kunnen delen. Eén van de Urkers, Jan Bos, overleed tijdens de tentoonstellingsperiode. Dit onderstreept des te meer het belang van het vastleggen van de verhalen uit die periode, voordat het niet meer mogelijk is.

Lezing over kinderen van Duitse militairen

In het kader van de herdenkingsperiode organiseerde stichting Urk in Oorlogstijd in samenwerking met de bibliotheek een lezing op 8 maart in de bibliotheek. Monika Diederichs vertelde over haar boek 'Kinderen van Duitse militairen in Nederland'. Het was het indrukwekkende verhaal van Nederlandse meisjes die vaak een hekel hadden aan de Duitse bezetters, behalve aan die ene op wie zij verliefd werden. Na de bevrijding werd de opgekropte volkswoede botgevierd op deze zogenoemde 'moffenmeiden'. Monika Diederichs bracht in haar verhaal nuances aan in het zwartwit-denken dat over deze groep vrouwen is ontstaan. De lezing was goed bezocht en de stichting wil vaker een dergelijke avond gaan organiseren.

In Memoriam: Lea Meents (1941-2013)

Via de Urkse Coby Romkes kwam stichting Urk in Oorlogstijd in contact met Lea Meents, een joodse vrouw die tijdens de oorlog als bleekneusje op Urk was gekomen en daar tot de bevrijding was gebleven. De stichting interviewde Lea over haar verblijf op Urk, waar ze hele goede herinneringen aan had. Kort na het interview ontvingen wij het bericht dat Lea op vrijdag

8 maart 2013 op 71-jarige leeftijd was overleden na een moeilijk leven waarvan ze veertig jaar doorbracht in het Sinai-centrum, een Joods psychiatrische kliniek. In het kader van herdenking en bevrijding besteedde Het Urkerland in mei aandacht aan het verhaal van Lea Meents, een Amsterdamse van geboorte maar Urkse in haar hart.

Dodenherdenking

Op 4 mei was stichting Urk in Oorlogstijd aanwezig bij de plaatselijke Dodenherdenking. Om de namen op het oorlogsmonument een gezicht te geven, legde de stichting naast een herdenkingskrans een geplastificeerd herdenkingspapier bij het monument waarop alle foto's van de slachtoffers waren afgebeeld. Daarbij werd verwezen naar de website van de stichting waar bezoekers de levensverhalen van de omgekomenen konden lezen.

Opening Bidderschuur

Stichting Urk in Oorlogstijd was op 16 mei met een stand en een minitoonstelling aanwezig bij de feestelijke opening van de Bidderschuur op Urk. Deze monumentale bidderschuur op de haven werd de afgelopen jaren grondig verbouwd en als cultureel-historisch centrum ingericht. Namens de stichting kon Pieter Hoekstra iets laten zien van het verhaal van scheepstimmerman Pieter Hakvoort (1886-1944) die tijdens de oorlog in deze schuur geallieerde piloten verborgen hield.

Urkerdag

Op zaterdag 18 mei was de stichting met veel enthousiasme en een stand vol materialen uit de oorlogperiode present op Urkerdag. Veel bezoekers kwamen langs met een vraag of maakten een praatje. Zo was Urkerdag weer een nuttige en plezierige dag voor het leggen van contacten met geïnteresseerden.

Bijzonder bezoek uit Israël

Op 25 juni brachten Dini Goldschmidt-Klein (76 jaar) uit Israël en haar nicht Marian Loonstein-Klein (79 jaar) uit Amsterdam een bezoek aan Urk. Dit bijzondere contact was een voortvloeisel van de herdenkingsreis die de stichting in 2012 maakte naar Neuengamme. Dini is hoofd van de bibliotheek 'The Center for Research on Dutch Jewry' van de Hebreeuwse Universiteit in Jeruzalem. Door het lezen van het boekje van stichting Urk in Oorlogstijd werd Dini zo geraakt door de verbondenheid tussen het Joodse volk en de Urker gemeenschap, dat ze graag een bezoek aan Urk wilde brengen. Het waren twee bijzondere dagen waarin wederzijds ervaringen werden uitgewisseld. Dini publiceert in januari 2014 een artikel over dit bezoek in het Israëlische tijdschrift ALEH.

Jaarlijkse excursiedag

Op zaterdag 7 september vertrok stichting Urk in Oorlogstijd voor haar jaarlijkse excursie naar Amsterdam waar een bezoek werd gebracht aan de Hollandse Schouwburg en het Verzetsmuseum.

Week van de Geschiedenis op Omroep Flevoland

Op 18 oktober was Lenie Hanse namens de stichting te horen op de radio van Omroep Flevoland in het kader van de Week van de Geschiedenis. Tijdens het gesprek kwamen het ontstaan en de activiteiten van de stichting aan bod en ook de plannen voor het nieuwe boek.

Hoorspel op Urk FM

In 2013 zijn de eerste plannen in werking gesteld om, in samenwerking met Urk FM, een hoorspel te ontwikkelen over Urk tijdens de oorlogsperiode. Er is gebrainstormd over de invalshoek, diverse opties zijn onderzocht en momenteel is een scenario in ontwikkeling. Stichting Urk in Oorlogstijd vervult de rol van inspirator, Urk FM is verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van het hoorspel. Dit project wordt in 2014 verder uitgewerkt.

Diverse contacten

Het afgelopen jaar hebben diverse interessante contactmomenten plaatsgevonden. In de zomerperiode zijn wederzijdse plannen en wensen verkend tussen de stichting en het Documentatiecentrum Urk, dat een online archiefbron voor de Urker geschiedenis in haar volle breedte wil worden. Pieter Hoekstra en Robert Hofman waren aanwezig bij een studiedag van de studiegroep Luchtoorlog in het Militair Luchtvaartmuseum in Soesterberg. Door de stichting werd medewerking verleend aan een projectweek van de Scholengemeenschap Pieter Zandt. Op 11 november voerden Pieter Hoekstra en Arjan Woord namens de stichting een prettig kennismakingsgesprek en overleg met de nieuwe burgemeester Van Maaren en de betreffende ambtenaar over de stichting en haar toekomstplannen.

Jubileumboek in 2015

In 2013 is door de stichting hard gewerkt aan het realiseren van een jubileumboek in 2015. De opzet is een boek te maken met levensverhalen van verschillende Urkers die de oorlogsperiode hebben meegemaakt. Het doel is de complexiteit van het leven tijdens de oorlog en de verschillende perspectieven op de oorlog te laten zien. De te portretteren personen zijn gekozen, de interviews zijn gedaan en ook het merendeel van de transcripties is het afgelopen jaar gereed gekomen. In 2014 hopen we verder te gaan met het realiseren van dit mooie project.

Uitbreidingen op de website

De website is dit jaar uitgebreid met een eerder in het Urker Volksleven verschenen verhaal van Otto Roth, een Duitser die al voor de oorlog op Urk woonde en tijdens de oorlog noodgedwongen in Duitse dienst moest. Ook is op de website een onderdeel met onderzoeksdossiers aangemaakt, waarin geïnteresseerden zelf op zoek kunnen gaan naar informatie over onderwerpen zoals de luchtoorlog en het verhaal van Louis Cohen, een joodse onderduiker.

Interne ontwikkelingen

Stichting Urk in Oorlogstijd heeft in 2013 de ANBI-status verkregen. Daarmee worden giften aan de stichting nu ook als zodanig erkend door de Belastingdienst. Ook is een begin gemaakt met het vernieuwen van de interne organisatiestructuur. Dit bleek nodig omdat de taken van de verschillende stichtingsleden steeds meer uitbreidden en omvangrijker werden. In 2014 worden hierover concrete beslissingen genomen.

Toekomstplannen

Voor 2014 heeft de stichting weer de nodige projecten gepland staan. Rond mei zullen een of twee lezingen in de plaatselijke bibliotheek worden georganiseerd. De website is aan de grenzen van haar capaciteit en dient vernieuwd en gemoderniseerd te worden. Ook leeft nog steeds de wens om collecties en archieven van de stichting online doorzoekbaar te maken. Het belangrijkste project zal echter de realisatie van het jubileumboek zijn.

Stichting Urk in Oorlogstijd hoopt ook in 2014 verder te werken aan het verwezenlijken van haar ambitie: de Urker oorlogsgeschiedenis uitdiepen en gebruiken om mensen te interesseren voor geschiedenis in het algemeen en Urk en de Tweede Wereldoorlog in het bijzonder.

Auteur: Lenie Hanse-Bolle